

Gemeente Rotterdam

College van Burgemeester en Wethouders

Aan Gebiedscommissie Rozenburg
Postbus 70012
3000 KP ROTTERDAM

Drs. R.E. (Ronald). Schneider

Wethouder Stedelijke Ontwikkeling en Integratie

Bezoekadres: Stadhuis Coolingsingel 40
3011 AD Rotterdam
Postadres: Postbus 70012
3000 KP Rotterdam

Website: www.rotterdam.nl
E-mail: dimbsd@rotterdam.nl
Fax: (010) 2673560
Inlichtingen: W.R. Scheffer
Telefoon: 06 – 53 40 18 47

Cluster: Stadsontwikkeling
Ons kenmerk: BS16/00505 / 1953735
Uw brief van: 10 december 2015
Uw kenmerk: --
Aantal bijlagen: 2

Betreft: Kunstwerk "Water"

Datum: 25 mei 2016

Geachte leden van de Gebiedscommissie Rozenburg,

Op 10 december 2015 heeft uw Gebiedscommissie (op eigen initiatief) advies uitgebracht over het behoud en de verplaatsing van het kunstwerk 'Water' van de hand van de Rozenburgse kunstenaar, de heer W. van Oudheusden. Namens ons college dank ik u voor dit advies en zal ik in deze brief nader op uw advies ingaan.

Het kunstwerk 'Water' hangt momenteel nog in zwembad 'De Zeehond' in Rozenburg. Na de opening van het nieuwe zwembad (onderdeel van het Multifunctioneel Centrum De Rozenburcht) in Rozenburg, voorzien juni/juli 2016, wordt 'De Zeehond' gesloten. De gemeente beoogt in 2016 'De Zeehond' te slopen.

Sinds eind 2014 is er een discussie gaande over de toekomst van dit kunstwerk. Dit kunstwerk is begin jaren zeventig in opdracht van de gemeente Rozenburg vervaardigd met het oogmerk het kunstwerk een prominente plek te geven in het (toen) nieuw te bouwen zwembad 'De Zeehond'. De bewoners van Rozenburg hebben destijds geld ingezameld om het kunstwerk mogelijk te maken. Veel Rozenburgers zijn met het kunstwerk bekend en het is dan ook van grote emotionele waarde voor een (groot) deel van de Rozenburgse gemeenschap.

De kunstenaar, de heer Van Oudheusden, en een groot aantal sympathisanten maken zich niet alleen sterk voor behoud van het kunstwerk, maar ook om het - zo mogelijk - over te plaatsen naar het nieuwe zwembad en het daar in een wand aan het zwembassin te integreren. De architect van het nieuwe zwembad, Koen van Velsen, is van mening dat het kunstwerk niet in zijn ontwerp past. Met het kunstwerk heeft hij bij het opstellen van zijn ontwerp geen rekening gehouden omdat hij destijds geen opdracht heeft gekregen het kunstwerk in de nieuwbouw te integreren. Het kunstwerk dateert uit de jaren zeventig en is indertijd speciaal ontworpen voor zwembad 'De Zeehond'. Het zou naar de mening van de architect een te grote inbreuk maken op de gekozen vormen, kleur en detaillering van het nieuwe zwembad. De architect heeft bij het ontwerpen van het gebouw de relatie tussen binnen en buiten en vice versa centraal gezet om zo het gebouw optimaal in te passen in de bestaande groenstrook. Kleuren, materialen en vormen zijn hierop afgestemd. Dit is tot in het kleinste detail doorgezet. Het kunstwerk, de kleur, materiaal en vorm hiervan, heeft hij in dit ontwerpproces niet mee kunnen nemen. Anders dan in het

advies van uw Gebiedscommissie is beschreven, is het verzoek om overplaatsing niet ontvangen tijdens de ontwerperperiode, maar op het moment dat de aannemer al gecontracteerd was en het bouwplan dus al definitief was

Verplaatsing van het kunstwerk was geen onderdeel van het Programma van Eisen van het nieuwe zwembad. De architect heeft in december 2015 tijdens een presentatie aan uw Gebiedscommissie geopperd het kunstwerk in de buitenruimte van het nieuwe zwembad te plaatsen.

In 2015 is door de broer van de kunstenaar verzocht om de bouw stil te leggen zodat het kunstwerk overgeplaatst zou kunnen worden. Dat verzoek is door de Stuurgroep - waar de voorzitter van uw Gebiedscommissie deel van uitmaakt - van het nieuwe zwembad afgewezen omdat dit tot ongewenste vertraging van de bouw zou leiden. De bouw is voortgezet en met de overplaatsing van het kunstwerk naar het nieuwe zwembad is geen rekening gehouden.

In uw advies pleit u er in eerste instantie voor om te onderzoeken of het kunstwerk te herplaatsen is in het nieuwe zwembad. Vervolgens vraagt u om de financiële en technische mogelijkheden te onderzoeken van een zogenaamd "Plan B" waardoor het kunstwerk behouden blijft op de locatie van 'de Zeehond' of op een andere locatie in Rozenburg. U vraagt het College daarvoor "middelen" beschikbaar te stellen. Tot slot vraagt u om te bekijken welke rol Citylab010 kan spelen bij de verschillende opties tot behoud van het kunstwerk.

De gemeente (in de rol van beheerder van 'De Zeehond' en bouwheer van het nieuwe zwembad) heeft zich altijd op het standpunt gesteld dat het kunstwerk inderdaad voldoende culturele en maatschappelijke waarde heeft om het te *behouden*. Daar is op verzoek van Cultuur advies over uitgebracht door het Centrum voor Beeldende Kunst. Het kunstwerk heeft een bijzondere geschiedenis. De gemeente sluit zich dienaangaande aan bij het advies van erfgoedvereniging Heemschut uit 2015.

Maar ook de gemeente is het er niet mee eens dat het kunstwerk in het nieuwe zwembad geïntegreerd kan worden. Er was een ander ontwerp gemaakt indien de architect met de in plaatsing van het kunstwerk rekening had moeten houden. Bovendien zal het nieuwe zwembad enige tijd moeten sluiten om het tableau erin op te hangen. Dit wordt niet wenselijk geacht. Verder wordt erop gewezen dat het kunstwerk niet in zijn geheel op de beoogde plek in het zwembad geïntegreerd kan worden, hoewel (de vertegenwoordiger van) de kunstenaar heeft aangegeven ermee te kunnen leven als er een strook van zijn kunstwerk niet overgeplaatst wordt. De gemeente is als eigenaar verantwoordelijk voor de sloop van 'De Zeehond' en derhalve ook voor het zekerstellen van het kunstwerk en dient hiervoor het benodigde budget te vinden. Het totaal benodigde budget voor de sloop van 'De Zeehond' inclusief de verplaatsing van het kunstwerk is op dit moment nog niet geregeld.

Het spreekt voor zich dat de gemeente het kunstwerk niet zal slopen. Het zal door een gespecialiseerde aannemer van de muur gehaald worden en in kratten worden opgeslagen. Vervolgens kan in goed overleg met kunstenaar, bewoners en politiek bekeken worden hoe en waar het kunstwerk aan de openbaarheid teruggegeven kan worden. Als het in de buitenruimte wordt geplaatst, dan dient het beschermd te worden tegen weersinvloeden en vandalisme. Hier kunnen hoge kosten mee gemoeid zijn. Er zal onderzocht worden of het kunstwerk op de locatie van 'De Zeehond' herplaatst kan worden. Op deze plaats dienen wel de ontwikkelrechten van ontwikkelaar ABB gerespecteerd te worden want mogelijk worden hier in de toekomst

woningen gerealiseerd. Een andere optie is de buitenruimte van het nieuwe zwembad. Ook denkbaar is om het kunstwerk op te hangen in het (voormalige) gemeentehuis aan de Jan van Goyenstraat of elders in een publieke (overdekte) ruimte.

Ik ben bereid nader met u van gedachten te wisselen indien u dat wenst. Bijgevoegd treft u ter kennisname twee sets aan van de beantwoording van schriftelijke vragen die raadsleden aan ons college hebben gesteld over het kunstwerk 'Water'.

Met vriendelijke groet,

Drs. R.E. (Ronald) Schneider
Wethouder Stedelijke Ontwikkeling en integratie

Bijlagen:

- Bijlage 1: beantwoording schriftelijke vragen van het raadslid J.D. van der Lee (Partij voor de Dieren) over het behoud van keramisch tegeltableau voor Rozenburg d.d. 24 mei 2016
- Bijlage 2: beantwoording schriftelijke vragen van de raadsleden S. Kroon (D66), J.D. van der Lee (Partij voor de Dieren), B.J. van Rij (Leefbaar Rotterdam) en J. Bokhoven (GroenLinks) over de verplaatsing van het tegeltableau "Water" van zwembad De Zeehond naar MFC De Rozenburcht d.d. 24 mei 2016

Onderwerp:

Beantwoording van de schriftelijke vragen van het raadslid J.D. van der Lee (Partij voor de Dieren) over het behoud van keramisch tegeltableau voor Rozenburg.

Aan de Gemeenteraad.

Op 12 januari 2016 stelt het raadslid J.D. van der Lee (Partij voor de Dieren) ons schriftelijke vragen over het behoud van keramisch tegeltableau voor Rozenburg.

Inleidend wordt gesteld:

"De Partij voor de Dieren hecht veel waarde aan kunst waar iedereen op een laagdrempelige manier van kan genieten. Voor veel mensen op Rozenburg is het keramische tegeltableau "water" van Leo van Oudheusden een kunstwerk waar ze jarenlang van hebben genoten – en dit nog steeds doen. "Water" siert al sinds de jaren zeventig een van de binnenwanden van zwembad De Zeehond, een belangrijke sociale voorziening voor veel Rozenburgers. "Water" is een keramisch tegeltableau en een goed voorbeeld van architectuurgebonden kunst uit de wederopbouwperiode. Inderdaad, het tegeltableau sluit naadloos aan op een gebouw met zwembadfunctie. Het geeft kleur aan de betegelde binnenwanden en is qua thema niet weg te denken uit De Zeehond.

Door de bevolking is destijds hard geknokt voor een zwembad in het dorp. Het tegeltableau is daarom onlosmakelijk verbonden met Rozenburg en de Rozenburgers. Bovendien is Leo van Oudheusden een Rozenburger, tevens geboren net na de bevrijding en daarom bij uitstek een vertegenwoordiger van monumentale wederopbouwkunst."

Hieronder volgen de vragen en onze beantwoording:

Vraag 1:

Hoe denkt het college over de cultuur- en kunsthistorische waarde van het tegeltableau, als exponent van de late wederopbouwperiode en als architectuurgebonden kunstwerk, alsmede in relatie tot de ontwikkeling van Rozenburg tot op de dag van vandaag?

Antwoord:

Wij onderschrijven het oordeel dat het centrum voor Beeldende Kunst desgevraagd in 2015 over het kunstwerk heeft gegeven. Het luidde aldus

"Een aantal kunstwerken uit Rozenburg is beoordeeld door een commissie waaronder ook dit werk. Het werk wordt niet als een topwerk gekwalificeerd, maar behoort tot het middensegment. Midden houdt in dit geval in dat het een 'aardig' werk is. Gezien de afmeting en de aard van het werk (keramische tegels) wordt aangeraden om het werk te documenteren. Deze voorstelling past goed in een zwembad, maar het is niet direct denkbaar dat het in een nieuw gebouw in te passen is. Mocht het mogelijk zijn om de tegels gemakkelijk en zonder schade te verwijderen, dan zouden jullie kunnen overwegen om de tegels op te slaan en een mogelijkheid tot hergebruik te onderzoeken."

Verder wordt gesteld:

"Binnenkort krijgt Rozenburg een gloednieuw zwembad in multifunctioneel centrum De Rozenburcht; het oude zwembad wordt gesloopt. Veel Rozenburgers willen "Water" graag behouden voor de toekomst en daarom een plek geven in het nieuwe zwembad. Dit is heel goed te realiseren, want de binnenwand in het nieuwe zwembad heeft exact dezelfde afmetingen als in het oude zwembad. Helaas heeft de architect van De Rozenburcht te kennen gegeven dit niet te willen. Leden van Erfgoedvereniging Heemschut zijn in reactie daarop een handtekeningenactie gestart om het tegeltableau voor Rozenburg te behouden. Er zijn meer dan duizend handtekeningen opgehaald die binnenkort worden aangeboden aan het college."

Vraag 2:

Wat vindt het college van het idee het tegeltableau een plek te geven in het nieuwe zwembad?

Antwoord:

Wij zijn er geen voorstander van dit kunstwerk een plek te geven in het nieuwe zwembad. Belangrijkste reden hiervoor is dat met dit kunstwerk geen rekening is gehouden bij het ontwerpen van het nieuwe zwembad.

Het kunstwerk dateert uit de jaren zeventig en is indertijd speciaal ontworpen voor zwembad 'De Zeehond'. Het zou naar de mening van het college en de architect een te grote inbreuk maken op de gekozen vormen, kleur en detaillering van het nieuwe zwembad. De architect van het MFC heeft bij het ontwerpen van het gebouw de relatie tussen binnen en buiten en vice versa centraal gezet om zo het gebouw optimaal in te passen in de bestaande groenstrook. Kleuren, materialen en vormen zijn afgestemd op dat wat men van binnen naar buiten ziet en dus ook vice versa. Dit is tot in het kleinste detail doorgezet. Het kunstwerk, de kleur, materiaal en vorm hiervan, heeft hij in dit ontwerpproces niet mee kunnen nemen aangezien het ontwerp van het gebouw reeds begin 2015 gereed was, lang voor het moment dat de kwestie van het tegeltableau aan de orde kwam.

Vraag 3:

Hecht het college waarde aan de meer van duizend handtekeningen die bijeen zijn gebracht voor behoud van het tegeltableau? Indien ja, hoe geeft zij hieraan invulling? Indien nee, waarom niet?

Antwoord:

Vanzelfsprekend hecht het college waarde aan de 1600 handtekeningen die zijn aangeboden in de gemeenteraad. Dit geeft aan dat het een zwaarwegend issue is voor de bewoners van Rozenburg. Wij zullen om die reden de bewoners van Rozenburg betrekken bij de uiteindelijke toekomst van het kunstwerk.

Verder wordt gesteld:

"De gebiedscommissie Rozenburg heeft in een advies aan het college van december 2015 gesteld dat het tegeltableau behouden moet blijven voor het dorp. Het tegeltableau heeft een monumentale waarde maar, zo constateert de gebiedscommissie, is ook nog eens bekostigd door giften vanuit de Rozenburgse gemeenschap in de jaren zeventig."

Vraag 4:

Hecht het college waarde aan het advies van de gebiedscommissie Rozenburg? Indien ja, hoe geeft zij hieraan invulling? Indien nee, waarom niet?

Antwoord:

De gebiedscommissie Rozenburg heeft medio december 2015 een ongevraagd schriftelijk advies aan ons uitgebracht. Zoals gebruikelijk geven wij aan dit advies de waarde die het verdient. Wij zullen het advies echter niet strikt opvolgen. Wij waken over het behoud van het kunstwerk, maar zullen het, zoals gezegd, niet overplaatsen in het nieuwe zwembad. Het kunstwerk zal behouden worden en er zal in de loop van 2016 een beslissing voorbereid worden over waar het kunstwerk uiteindelijk zijn nieuwe bestemming gaat vinden. Hierover zullen wij u te zijner tijd informeren.

Vraag 5:

Vindt het college het voor het besluitvormingsproces van belang dat het tegeltableau is bekostigd door giften vanuit de Rozenburgse gemeenschap? Indien nee, waarom niet? Indien ja, hoe geeft deze constatering richting aan het besluitvormingsproces omtrent de plaatsing van het tegeltableau?

Antwoord:

Een van de charmes van De Zeehond en het kunstwerk is inderdaad de gedachte dat de Rozenburgse gemeenschap destijds zelf zich hard ingespannen heeft om de bouw mogelijk te maken. Uiteraard leidt dat ertoe dat er veel emotionele waarde aan het kunstwerk verbonden is. Deze waarde raakt echter niet verloren als het kunstwerk behouden blijft.

Verder wordt gesteld:

"De Rozenburcht wordt betaald vanuit de Bestemmingsreserve Investerings Rozenburg (BIR), middels de zogenoemde BIR-gelden, oftewel gemeenschapsgeld. Hoe het gebouw eruit komt te zien is wat ons betreft dus een publieke zaak."

Vraag 6:

Vindt het college een discussie over plaatsing van het tegeltableau een publieke zaak? Indien nee, waarom niet?

Antwoord:

Ja, de toekomst van het kunstwerk is een publieke zaak die om een publieke belangenafweging vraagt.

Vraag 7:

Is het college bereid in discussie te gaan met de architect van de Rozenburcht met als inzet het bespreekbaar maken van plaatsing van het tegeltableau in het nieuwe zwembad? Indien nee, waarom niet?

Antwoord:

Er is meerdere malen door de gemeente met de architect over het kunstwerk gesproken. Ook de architect erkent de waarde van het kunstwerk, maar is ook stellig als het gaat om wijzigingen op zijn ontwerp. Aangezien het college er geen voorstander van is het kunstwerk over te plaatsen naar het nieuwe zwembad, is er ook geen reden hierover nogmaals met de architect in gesprek te gaan. Zie ook ons antwoord op vraag 2.

Burgemeester en Wethouders van Rotterdam,

De secretaris,

Ph. F. M. Raets

De burgemeester,

A. Aboutaleb

Onderwerp:

Beantwoording van de schriftelijke vragen van de raadsleden S. Kroon (D66), J.D. van der Lee (Partij voor de Dieren), B.J. van Rij (Leefbaar Rotterdam) en J. Bokhove (GroenLinks) over de verplaatsing van het tegeltableau "Water" van zwembad De Zeehond naar MFC De Rozenburcht.

Aan de Gemeenteraad.

Op 15 maart 2016 stelden de raadsleden S. Kroon (D66), J.D. van der Lee (Partij voor de Dieren), B.J. van Rij (Leefbaar Rotterdam) en J. Bokhove (GroenLinks) ons schriftelijke vragen over de verplaatsing van het tegeltableau "Water" van zwembad De Zeehond naar MFC De Rozenburcht.

Inleidend wordt gesteld:

"Op 3 maart jl. overhandigden bewoners van Rozenburg 1.600 handtekeningen aan leden van de gemeenteraad. Met de handtekeningenactie onderstrepen zij de breed gedragen wens om het tegeltableau "Water", gemaakt door de Rozenburgse kunstenaar Leo van Oudheusden, te behouden. Het kunstwerk is voor de Rozenburgers van grote cultuurhistorische en sentimentele waarde. Bovendien is het werk grotendeels door de bewoners zelf bekostigd. De bewoners willen nadrukkelijk dat het kunstwerk wordt verplaatst van zwembad De Zeehond naar het nieuwe Multifunctioneel Centrum De Rozenburcht. Ook de gebiedscommissie stuurt in een advies uit december 2015 aan op verplaatsing van het tegeltableau naar de Rozenburcht. Aanvullend op de reeds gestelde vragen van de Partij voor de Dieren ("Behoud van keramisch tegeltableau voor Rozenburg, 12 januari 2016), hebben wij hierover enkele aanvullende vragen aan het college."

Hieronder volgen de vragen en onze beantwoording:

Vraag 1:

Is het mogelijk het kunstwerk te verplaatsen naar MFC De Rozenburcht. Zo nee, waarom niet?

Antwoord:

Nee, het is niet mogelijk om het kunstwerk in zijn geheel te verplaatsen naar de beoogde locatie in het nieuwe zwembad. Dit omdat het formaat van het gehele kunstwerk niet past binnen de afmetingen van de beoogde locatie.

Het zou alleen mogelijk zijn als een of meerdere stroken tegels van het kunstwerk afgehaald worden om het passend te maken.

Zoals in reactie op het advies van de gebiedscommissie Rozenburg en op eerdere raadsvragen over dit onderwerp door het college al is aangegeven, is het college geen voorstander van verplaatsing naar (in) de Rozenburcht. Met dit kunstwerk is bij het ontwerp van het gebouw geen rekening gehouden. Het kunstwerk dateert uit de jaren zeventig en is indertijd speciaal ontworpen voor zwembad 'De Zeehond'. Het zou naar de mening van het college en de architect een te grote inbreuk maken op de gekozen vormen, kleur en detaillering van het nieuwe zwembad. De architect van het MFC heeft bij het ontwerpen van het gebouw de relatie tussen binnen en buiten en vice versa

centraal gezet om zo het gebouw optimaal in te passen in de bestaande groenstrook. Kleuren, materialen en vormen zijn afgestemd op dat wat men van binnen naar buiten ziet en dus ook vice versa. Dit is tot in het kleinste detail doorgezet. Het kunstwerk, de kleur, materiaal en vorm hiervan, heeft hij in dit ontwerpproces niet mee kunnen nemen aangezien het ontwerp van het gebouw reeds lang gereed was op het moment dat deze kwestie aan de orde kwam (begin 2015).

Aan de Rozenburgse bevolking is jarenlange inspraak in het ontwerpproces (inclusief het opstellen van het Programma van Eisen) van het MFC gegeven. De discussie over de herplaatsing van het kunstwerk is ruim een jaar geleden op gang is gekomen toen het project al aanbesteed was en de aannemer op het punt stond te beginnen met bouwen.

Buiten kijf staat dat ook het college de waarde van het kunstwerk inziet en besloten heeft dat het kunstwerk behouden moet blijven. Aangezien De Zeehond gesloopt wordt, zal het kunstwerk door een gespecialiseerd bedrijf verwijderd en opgeslagen worden. Vervolgens wordt in goed overleg met de Rozenburgse bevolking gekozen voor een nieuwe locatie. Denkbaar is dat het kunstwerk in de buitenruimte herplaatst wordt, mogelijk wordt een locatie gevonden waar het kunstwerk niet beschermd hoeft te worden tegen warmte, koude, vocht en vandalisme (goedkopere optie).

Vraag 2:

Zo ja, aan welke exacte locatie in het zwembad geeft het college de voorkeur?

Antwoord:

U begrijpt dat nu het college er geen voorstander van is het kunstwerk naar De Rozenburcht over de plaatsen, het college geen voorkeur voor een locatie in het zwembad kan aangeven.

Vraag 3:

Wat zijn de verwachte kosten van verplaatsing van het kunstwerk naar MFC De Rozenburcht?

Antwoord:

De kosten van verplaatsing vallen in twee delen uiteen. In de eerste plaats moet het kunstwerk uit De Zeehond verwijderd worden. De kosten hiervan worden geraamd op een bedrag van minimaal € 45.000 (inclusief BTW).

Vervolgens zou het kunstwerk in De Rozenburcht geplaatst moeten worden. Hiermee is een bedrag van minimaal € 42.000 (inclusief BTW) gemoeid.

De muur in het nieuwe zwembad waaraan het kunstwerk bevestigd zou worden is inmiddels al betegeld. Dit zou weer ongedaan gemaakt moeten worden indien beslist wordt dat daar het kunstwerk herplaatst moet worden. Het zwembad zal in dat geval een tijdlang gesloten moeten worden, wat leidt tot exploitatieverlies.

Vraag 4:

Is het mogelijk het kunstwerk nog voor de opening van het zwembad (verwacht rond mei 2016) te plaatsen? Zo ja, op welke termijn? Zo nee, waarom niet?

Antwoord:

Het college acht het niet meer mogelijk het kunstwerk nog voor de opening van De Rozenburcht te herplaatsen naar een locatie in het nieuwe zwembad. Eerst moet de opdracht gegeven worden om het kunstwerk uit de Zeehond te halen. Daar gaan minimaal zes weken overheen. Het is overigens zeer onwenselijk en onmogelijk om het

kunstwerk te verwijderen terwijl het zwembad nog in bedrijf is. In de tussentijd moet de betreffende muur in de Rozenburcht weer afgebroken worden en gereed gemaakt voor het kunstwerk. Met het ophangen van het kunstwerk in de Rozenburcht is een periode van minimaal vier weken gemoeid. Voor het verwijderen en ophangen van het kunstwerk is een gespecialiseerde aannemer vereist. Die moet de tijd in zijn agenda hebben. Het college merkt op dat het niet mogelijk is om het kunstwerk op te hangen terwijl het zwembad in bedrijf is. Na de opening zou het zwembad dus weer enkele weken dicht moeten om het kunstwerk er op te kunnen hangen.

Burgemeester en Wethouders van Rotterdam,

De secretaris,

Ph. F. M. Raets

De burgemeester,

A. Aboutaleb

